

Undersøgelse - hvordan kan materialesamlingen organiseres fremadrettet, så den korresponderer med skolernes behov og udviklingen på området?

Børne- og Kulturforvaltningen har undersøgt, hvordan materialesamlingen på Pædagogisk Udviklingscenter i dag benyttes med henblik på at finde det rette niveau for samlingen fra 2022 og frem. I det følgende fremlægges centrale elementer i undersøgelsen, herunder brugen af samlingen i dag, behovet for digitale materialer og licenser, potentielle samarbejder i og uden for kommunen, samt forskellige scenarier over, hvordan materialesamlingen fremadrettet kan organiseres.

Brug af materialesamlingen i dag

Materialesamlingen udgøres i sin nuværende form af Fællessamlingen, som består af undervisningsmateriale i klassesæt (både bøger og artefakter), samt et delelement Informationsamlingen, som består af nye fysiske lærebogsmaterialer til pædagogisk personales gennemsyn og inspiration (ikke til udlån).

Børne- og Kulturforvaltningens undersøgelse viser, at Fællessamlingen benyttes i høj grad og af alle kommunens skoler med godt 17.000 udlånte enkeltmaterialer pr. skoleår de sidste tre skoleår jævnt før samlingens biblioteksdatabase Cicero. Det svarer til, at hver skoleelev i Rødovre Kommune har en bog eller et artefakt fra Fællessamlingen i hånden gennemsnitligt 4-5 gange pr. skoleår.

Skole/år	Hendriksholm	Islev	Nyager	Rødovre	Tinderhøj	Valhøj	FS*	Klassesæt udlån	Bøger/artefakt udlån
2020/21	62	10	46	23	61	32	30	264	Tal mangler
2019/20	30	19	79	47	92	48	32	347	17.896
2018/19	46	66	80	40	111	125	99	567	20.125
2017/18	79	26	74	56	96	93	210	634	17.896

* FS dækker over udlån, der er bestilt forkert af modtageren og rettes til udlån fra Fællessamlingen.

Noget af det materiale som udlånes i Fællessamlingen, kan også findes på Center for Undervisningsmidler (CFU), men af hørings svar i forbindelse med budget 2021 og fra samtaler med et udvalg af Fællessamlingens brugere, Skole-MED-repræsentanter og ledere erfarer forvaltningen, at oplevelsen er, at der kan være meget lange ventetider på CFU, hvilket gør planlægning af undervisning besværlig.

Det fremgår af både hørings svar og dialog med ledere og pædagogisk personale på skoleområdet, at Fællessamlingen udgør et vigtigt bidrag til, at undervisere med væsentlig større fleksibilitet kan planlægge og gennemføre varierede, differentierede, aktuelle og inspirerende læringsaktiviteter med både klassikere og nyere litteratur samt artefakter, der er relevante for specifikke læringsforløb, eksempelvis materialekasser til undersøgelser i naturen eller "Energi-kassen" som indeholder over 200 materialer bl.a. solcellemotorer og varmestrålingsflasker. Endvidere fremgår det, at der er behov for yderligere at udvide og supplere materialekasserne, samt brug for en grundig kvalitetsgen gennemgang af samlingen, således at den samlet set opnår en endnu højere kvalitet.

En vigtig fordel ved Fællessamlingen er, at kommunens skoler kan deles om klassesæt og ikke behøver at købe sæt til hver skole. Hertil kommer, at samlingen understøtter igangværende initiativer på

skoleområdet fx kommunens fokus på faglig læsning, Teknologi & Innovation og indsatsen omkring Sundhed og Trivsel.

Det er derfor Børne- og Kulturforvaltningens samlede faglige vurdering, at Fællessamlingen fortsat bør tilbyde aktuelle materialer fra en samling, som løbende vedligeholdes og udvikles.

Materialesamlingens delelement Informationssamlingen benyttes derimod i begrænset omfang, og det er i dag muligt at tilgå indholdet i Informationssamlingen digitalt og fysisk på CFU. Børne- og Kulturforvaltningen vurderer derfor, at Informationssamlingen ville kunne nedlægges uden væsentlige konsekvenser for skolerne.

Behov for digitale materialer

Skolerne har allerede nu investeret i at have adgang til et stort udvalg af digitale læremidler gennem forlaget Alinea. Herved dækkes folkeskolernes fagrække med digitale fagportaler til alle fag og klassetrin.

Statistik for brug af digitale læremidler

Samlet login skoleåret 2019/2020* (1. august 2019 til 31. juli 2020)	Samlet login skoleåret 2020/2021* (1. august 2020 til 24. april 2021)
80.576	266.265

*Har den samme bruger været logget på samme produkt/forløb flere gange på en dag, tælles det kun som ét login.

Eksempler fra tre fag i indeværende skoleår

Skoleåret 20/21	Udskoling	Mellemtrin	Indskoling	Samlet login
Dansk	7364	9787	2394	19.545
Matematik	1154	1354	380	2888
Engelsk	724	2740	5016	8480

Endvidere har skolerne adgang til en række digitale og teknologiske læremidler i regi af TekX. TekX har udviklet faste forløb som del af Åben Skole, hvilket betyder, at der er obligatoriske forløb for udvalgte årgange, såvel som en række fag- og tværfaglige forløb for samtlige årgange.

Jævnfør Rødovre Kommunes I:I strategi betyder det, at alle har adgang til læring døgnet rundt - eller med andre ord at skolen altid er online - og behovet for digitale læremidler i høj grad allerede indfris.

Det øgede omfang af fjern- og onlineundervisning som følge af coronaepidemien har gjort de digitale læremidler meget nyttige og særligt gavnlige for elevernes hjemmelæring. Derfor har der også været et øget forbrug af digitale læremidler og omvendt et mindre forbrug af de analoge læremidler i den seneste tid. En udvikling som Børne- og Kulturforvaltningen vil følge.

De lærings- og læseudviklingsfremmende fordele ved den fysiske bog fremhæves ligeledes i flere høringssvar.

Det stabile og høje udlån af samlingens fysiske materialer indikerer samtidig, at der stadigvæk og fremover er behov for et stort og varieret udbud af bøger og artefakter.

På baggrund af forskning på området eksempelvis "Kortlægning: Læsning på digitale enheder", Nationalt Videncenter for læsning, december 2017, herunder forskellige læseundersøgelser blandt skoleelever bl.a. "Børns læsevaner 2017: Overblik og indblik", Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, samt skoleområdets høringssvar er det Børne- og Kulturforvaltningens samlede vurdering, at der i nær fremtid ikke vil være behov for eller værdi i at øge niveauet af indkøb af digitale læremidler yderligere. Børne- og Kulturforvaltningen følger det øgede brug af digitale læremidler og de digitale læringsforløb TekX stiller til rådighed og vil løbende tilpasse dette med de analoge indkøb til Fælles-samlingen.

Behov for licenser

Børne- og Kulturforvaltningen har desuden undersøgt behovet for licenser i forbindelse med en reorganisering af materialesamlingen og har fundet, at det er en forudsætning for tidssvarende drift af både materialesamlingen og skolernes Pædagogiske læringscentre (PLC) at have adgang til Cicero web, som er et fælles nationalt bibliotekssystem, der håndterer de informationer, som knytter sig til driften af en materialesamling. Børne- og Kulturforvaltningen anbefaler, at denne udgift fortsat budgettes under materialesamlingen.

Samarbejder med nabokommuner og aktører i Rødovre

Børne- og Kulturforvaltningen har undersøgt muligheden for eventuelle samarbejder med og/eller inspiration fra nabokommuner, som har en lignende eller anderledes materialesamling. Der er i den forbindelse afholdt virtuelle møder med Albertslund Kommune, Gladsaxe Kommune, Furesø Kommune og Ballerup Kommune.

Albertslund Kommune har nedlagt sin materialesamling, men er siden blevet opmærksom på, at skolerne savner samlingen bl.a. fordi, at CFU ikke i tilstrækkelig grad kan opfylde behovet for en varieret og lettilgængelig læremiddelsamling.

Ballerup Kommune har en lokalt forankret materialesamling. Kommunens skoler betragter det som en kvalitet, at samlingen er lokalt forankret baseret på skolernes medejerskab, og blandt andet derfor ser Ballerup Kommune ikke et behov for eller fordele ved et potentielt samarbejde med Rødovre.

Gladsaxe Kommune tilkendegiver at kunne være interesseret i et eventuelt samarbejde i fremtiden, men har ikke på nuværende tidspunkt mulighed for at gå videre med det.

Furesø Kommune har, som flere andre kommuner, for år tilbage nedlagt sin centrale materialesamling og gjort materialerne tilgængelige i de enkelte PLC'er på skolerne. Dette har bl.a. medført prak-

tiske og logistiske barrierer for anvendelsen af samlingen, og iagttages derfor ikke som en fordelagtig organisering.

TekX's mulighed for at drive materialesamlingen er også blevet undersøgt, og det vurderes, at der kan være et potentiale i at udfolde muligheden i en eventuel videreudvikling af TekX. Inden for de nuværende rammer er der dog ikke mulighed for at drive samlingen i regi af TekX.

Undersøgelsen har således ikke givet inspiration til alternative modeller eller givet anledning til at gå videre med udvikling af samarbejder for nuværende.

Fremtidens materialesamling i Rødovre

Børne- og Kulturforvaltningen har med afsæt i den forudgående undersøgelse vurderet, at det rette niveau for materialesamlingen fra 2022 og frem kan bestå i en tilpasset, ny version på enten PUC eller på Rødovre Bibliotek.

Scenarie 1 – materialesamlingen afvikles

Forvaltningen har også undersøgt en udgiftsneutral version, scenarie 1, hvor skolernes pædagogiske personale selv står for bestilling, afhentning, aflevering og vedligehold af materiale i samlingen på PUC, og nye indkøb til samlingen ophører. Således indebærer denne version en effektivisering af personaleressourcerne på PUC. Dog vurderes det baseret på tilbagemeldinger fra de involverede medarbejdergrupper, at denne version af materialesamlingen ikke imødekommer skolernes behov og udviklingen på området på nuværende tidspunkt, hvilket blandt andet understøttes af erfaringer fra kommuner, som har nedlagt deres centrale materialesamlinger.

Scenarie 2 – materialesamlingen forbliver på PUC i en ny version

En tilpasset, ny version af materialesamlingen på PUC indebærer, at arbejdsopgaven ændres i forhold til en større involvering og ansvarliggørelse af skolernes Pædagogiske Læringscentre (PLC), som fremover selv skal sikre, at alle materialer er i god stand, inden de udleveres, og inden de igen returneres til Fællessamlingen. Materialer bestilles som hidtil digitalt via Cicero web, og rådhusbetjentene afhenter og afleverer fortsat materialer. PLC-arbejdsgruppen bestående af PLC-konsulent og medarbejdere fra skolernes PLC'er vil blive ansvarlige for at vurdere, indkøbe, supplere og trimme samlingen. Alt som ikke har været udlånt inden for de sidste fem år gives væk til interesserede skoler og nye indkøb til samlingen fastholdes på nuværende udgiftsniveau med henblik på at holde samlingen aktuel og opdateret.

Da samlingen derved gøres mindre og arbejdsgange- og opgaver ændres, vil der ikke længere være det samme behov for den nuværende bemanning. Det foreslås, at der i stedet ansættes en studentermedhjælper 20 timer ugentligt til at holde orden i, vedligeholde og foretage mindre reparationer på materialet samt til opsætning og pakning af samlingens materialer.

Således vil fremtidens materialesamling på PUC indebære en effektivisering af personaleressourcerne på PUC. Endvidere vil budgettet til indkøb til skolernes PLC'er samt lønmidler til bogopsættere på skolerne fremover reduceres, så det i højere grad matcher udviklingen af materialesamlingen. Indkøb til en opdateret og vedligeholdt samling fastholdes og udgifter til digitale baser består, som en forudsætning for at drive materialesamlingen. Delelementet Informationssamlingen nedlægges.

Studentermedhjælp (samt en superviserende PUC-medarbejder) til håndtering og	100.000 kr.
--	-------------

vedligehold af samlingen.	
Indkøb til, supplering og opdatering af samlingen.	95.000 kr.
+ Licenser	
Cicero LMS årlig udgift til Hovedbibliotek (2020)	151.037 kr.
Cicero Service Systematic (2020)	22.272 kr.
Materialevurdering (2021)	33.903 kr.
Informationssamlingen	0 kr.
Indkøb til skolernes PC samt lønmidler til bogopsættere på skolerne.	350.000 kr.
I alt årligt anslået budget	752.212 kr.

Scenarie 3 – materialesamlingen flyttes til Rødovre Bibliotek:

En ny, tilpasset version af materialesamlingen på Rødovre Bibliotek indebærer, at pædagogisk personale på skolerne fortsat søger, finder og bestiller materialer digitalt via Cicero web. Bibliotekets personale vil stå for at vedligeholde og pakke samlingens materialer. Samlingen tænkes sammen med bibliotekets eksisterende samling af dagtilbuds- og indskolingsrettede sprogkufferter og konkrete, samt med udvalgte sæt af nyere litteratur, som i forvejen indkøbes til bibliotekets læsekredse, og kan indgå i et varieret tilbud til udskolingen. Nye indkøb foretages fremadrettet ud fra forslag fra Rødovre Bibliotek i dialog med PLC-arbejdsgruppen og en repræsentant fra TekX.

Endvidere har Rødovre Bibliotek bl.a. en læsestrategi på vej, arbejder på et stort læselystprojekt målrettet kommunens 8. klasser, som har modtaget projektmidler fra Slots- og Kulturstyrelsen, og står stærkt kompetence- og formidlingsmæssigt. Bibliotekets brede viden og faglighed ville bl.a. kunne bringes i spil til sammensætning af særlige klassesæt. Eksempelvis indkøber biblioteket løbende sæt af nyere, især dansk litteratur til brug i de mange lokale læsekredse, som også ville kunne indgå i et varieret tilbud til skolernes udskolingsklasser. Som følge af samarbejdet mellem den fagligt stærke PLC-arbejdsgruppe og bibliotekets medarbejdere med deres skarpe faglige blik for kontinuerlig udvikling, kan der på sigt forventes en yderligere og højere kvalitet af materialesamlingen.

Fremtidens materialesamling på Rødovre Bibliotek vil ligeledes indebære, at budgettet til indkøb til skolernes PLC'er samt lønmidler til bogopsættere på skolerne fremover reduceres, så det matcher materialesamlingens udvikling. Denne version af materialesamlingen vil desuden medføre en effektivisering af personaleressourcerne på PUC. Delelementet Informationssamlingen nedlægges endvidere.

Medarbejderressourcer	200.000 kr.
Indkøb til, supplering og opdatering af samlingen.	95.000 kr.
+ Licenser	
Cicero LMS årlig udgift til Hovedbibliotek (2020)	151.037 kr.
Cicero Service Systematic (2020)	22.272 kr.
Materialevurdering (2021)	33.903 kr.
Informationssamlingen	0 kr.
Indkøb til skolernes PC samt lønmidler til bogopsættere på skolerne.	350.000 kr.
I alt årligt anslået budget	852.212 kr.

Samlet vurdering af de to scenarier

Grundlæggende indebærer scenarie 3 højere udgifter til lønninger end scenarie 2. Børne- og Kulturforvaltningen vurderer, at merudgiften på 100.000 kr. årligt er acceptabel, når de øvrige gevinster ved overdragelsen tages i betragtning. Det drejer sig i høj grad om, at mødet mellem fagligheder fra henholdsvis skole og bibliotek vil komme alle til gode. Overdragelsen ses som et fundament for at styrke samarbejdet mellem skole og folkebibliotek yderligere og herved bl.a. styrke mangfoldigheden i tilbuddet til skolerne. At styrke viden om børns sprog og læseudvikling og samtidig have et fælles fokus på, at understøtte læselysten er eksempelvis en fælles opgave for skoler og folkebibliotek, som kan understøttes via solide faglige netværk. Der er allerede høstet vigtige erfaringer og opnået gode resultater i samarbejdet på tværs med fx TekX.

På baggrund af ovenstående vurderer Børne- og Kulturforvaltningen, at en ny, tilpasset version af materialesamlingen på Rødovre Bibliotek i tæt samarbejde med PLC-arbejdsgruppen vil skabe de bedste forudsætninger for at understøtte folkeskoleelevernes læseudvikling, læring, trivsel og udvikling, styrke mangfoldigheden i samlingens tilbud og imødekomme skolernes efterspørgsel på området.